

**Klaipėdos universiteto strateginės mokslo krypties
„Visuomenės ir kultūros Baltijos pakrantėse“
podoktorantūros stažuotės temos paraiška (2025–2027)**

Stazuotės temos pavadinimas	Sidabro ir alavo naudojimas Vakarų Lietuvos ir Žemaitijos Vikingų laikotarpio juvelyrikoje
Stazuotės mokslo kryptis (-ys), vykdomas padalinys, pradžia, trukmė	Baltijos regiono istorijos ir archeologijos institutas 2025m. spalio 1 d. – 2027 m. rugsėjo 30 d.
Mokslinio tyrimo tikslas, uždaviniai, rezultatai (iki 1000 sp. ž.)	Sidabro ir alavo naudojimas Vakarų Lietuvos ir Žemaitijos Vikingų laikotarpio juvelyrikoje, apima ekonominio bei socialinio pobūdžio problemas: 1) Sidabro ir alavo patekimo į aptariamus regionus keliai. 2) Galimą arabiškų dirhamų, kaip žaliavos naudojimą juvelyrikoje. 3) Alavo naudojimą papuošalų dangoms. Išvardintų problemų tyrimas šiuolaikiškais archeologijoje taikomais metodais įneštų naujų duomenų ir leistų nauju požiūriu nagrinėti kuršių ir žemaičių Vikingų laikų ekonomiką ir socialinius visuomenių stratifikacijos procesus. Tikslas: ištirti Vikingų laikotarpio sidabro ir alavo naudojimo juvelyrikoje tendencijas bei dirbinių gamybos technologijas Vakarų Lietuvoje ir Žemaitijoje. Gautus tyrimų duomenis integruoti į ekonominių ir socialinių visuomeninių procesų pažinimą. Uždaviniai: 1) Sudaryti tiriamų dirbinių katalogą (segės, smeigtukai, kabučiai, dirhamai ir kt.) 2) Apibūdinti tiriamus dirbinius ir pagrįsti jų pasirinktos tematikos būtinumą. 3) Nustatyti pasirinktų dirbinių vario lydinių ir jų dangų (plokštelės ir dirbinio paviršiaus balto dangos) bei dirhamų elementinę sudėtį 4) Keliant mokslinę hipotezę apie dirhamų panaudojimą juvelyrikai, atlikti palyginamąją šių monetų ir sidabro plokštelėmis dengtų dirbinių cheminę elementinę sudėties analizę. 5) Atlikti palyginamąją sidabro ir alavo naudojimo Vakarų Lietuvoje ir Žemaitijoje juvelyrikos gamybos technologijų analizę. 6) Gautus tyrimų duomenis integruoti į ekonominių procesų ir socialinių visuomeninių struktūrų pažinimą. Tyrimo metodai: vario lydinių, sidabro ir alavo elementinės sudėties nustatymas rentgeno spindulių fluorescencijos (XRF) metodu, statistinė gautų duomenų analizė, palyginamoji analizė. Rezultatai: atlikti tirtų Vikingų laikų dirbinių palyginamąją gamybos technologinės raidos Vakarų Lietuvoje ir Žemaitijoje analizę, išsiaiškinti jų panašumus ir skirtumus. Gautus duomenimis integruoti į Vikingų laikų ekonominių procesų ir socialinių visuomeninių struktūrų pažinimą.

Temos atitiktis strateginės mokslo krypties tikslams ir prioritetams (iki 500 sp. ž.)	Atlikti tyrimai ir palyginamoji analizė leis įvertinti dviejų gretimų regionų juvelyrinių technologijų raidą ir gautus rezultatus analizuoti Vikingų laikų ekonominiame ir socialiniame kontekste. Taigi, tema naujais aspektais praplečia KU strateginės mokslo krypties „Visuomenės ir kultūros Baltijos pakrantėse“ tyrimų prioritetus. Duomenys leis naujais aspektais apibūdinti juvelyrikos lygį. Stažuotei siūloma tema naujais tyrimais papildys KU BRIAI tyrimų kryptį: "Technologijos priešistorės ir protoistorijos laikais".
Planuojami tarpiniai ir galutiniai rezultatai (mokslinė produkcija: publikacijos, pranešimai ir kt.)	Stažuotės metu parengti du straipsnius Clarivate Analytics Web of Science ir/arba Scopus referuojamuose žurnaluose. Tarpinio atsiskaitymo metu su ataskaita turi būti pateikti visi pXRF ištirtų dirbinių tyrimų rezultatai.
Kita svarbi informacija apie stažuotę (intelektinės nuosavybės teisės, būtina infrastruktūra, ištekliai, socialiniai partneriai ir kt.) (iki 500 sp. ž.)	Stažuotei įgyvendinti bus užtikrinama prieiga prie KU BRIAI laboratorinės infrastruktūros: portatyvinis XRF spektrometras ir kita turima įranga. KU biblioteka suteikia prieigą prie tarptautinių duomenų bazių.
Stažuotojo įtraukimas į padalinio veiklas (individualus ar komandinis darbas, konsultavimo / mentorystės galimybės ir kt.) (iki 500 sp. ž.)	Stažuotojui būtų suteikta galimybė įsijungti į KU BRIAI tyrimų kryptį „Technologijos priešistorės ir protoistorijos laikais“.
Reikalavimai stažuotojo kompetencijai (iki 500 sp. ž.)	Reikalingas Humanitarinių mokslų Istorijos ir archeologijos krypties (H 005) daktaro laipsnis. Numatyta tema reikalautų stažuotojo gebėjimo dirbti su archeologinių radinių kolekcijomis, šiuo atveju su Vikingų laikotarpio papuošalais. Analizuoti technologinius procesus, gebėti pritaikyti minėtą metodiką. Gebėti valdyti pXRF prietaisą, taip pat gebėti matavimų metu analizuoti gautus duomenis.
Numatomas stažuotės vadovas ir/arba konsultuojantis asmuo	Dr. doc. Audronė Bliujienė, BRIAI vyriausioji mokslo darbuotoja